

تدوین الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پایدار

محمدرضا یزدانی^۱

سکینه جعفری^۲

محمد شکوهی منش^۳

چکیده

هدف این پژوهش به تدوین و آزمون الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پایدار پرداخته است. **روش** پژوهش کیفی از نوع مطالعه موردی است. مشارکت کنندگان بالقوه این پژوهش، صاحب نظران و متخصصان در حوزه امنیت و گردشگری بوده اند که با روش نمونه گیری هدفمند و تکنیک اشباع نظری تعداد ۱۰ نفر از متخصصان این حوزه به عنوان مشارکت کننده در این پژوهش انتخاب شدند. در این پژوهش، از دو ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته و بررسی اسناد برای گردآوری داده ها استفاده شد. در قسمت مصاحبه با متخصصان، تعداد ۱۰ نفر از صاحب نظران و متخصصان امنیت در حوزه گردشگری انتخاب و با استفاده از سؤال های باز و بسته نظرات آن ها دریافت شد. در بخش سند کاوی نیز از منابع مختلفی همچون کتاب ها، پایان نامه ها و رساله ها، مجلات برای تحلیل داده های کیفی از تحلیل مضمون در سه سطح مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پایدار استفاده شده است. با استفاده از روش همسوسازی اعتبار پذیری داده ها، مورد تأیید قرار گرفت. **نتایج** این پژوهش نشان داد که این الگو دارای ۵ مضمون فراگیر (امنیت اقتصادی، امنیت فرهنگی، امنیت اجتماعی، امنیت سیاسی، امنیت زیست محیطی)، ۱۲ مضمون سازمان دهنده و ۲۰۰ مضمون پایه است. روابط میان این مضمون ها نیز در قالب یک الگو ارائه شده است.

واژگان کلیدی: امنیت، توسعه، گردشگری پایدار

m_yazdani@semnan.ac.ir
Sjafari.105@semnan.ac.ir
Afshintarjome@gmail.com

۱. دانشیار دانشکده کورشناسی، دانشگاه سمنان
۲. استادیار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سمنان،
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد گردشگری / اکوتوریسم، دانشگاه سمنان (نویسنده مسئول)

مقدمه

لزوم توجه جدی به مقوله سیر و سیاحت و گردشگری به عنوان پدیده‌ای جدید در زندگی ماشینی قرن بیست و یکم احساس می‌شود و اهمیت آن روز به روز در دنیا افزایش می‌یابد (Butler, 2012: 12)؛ چون امروزه گردشگری از مهم‌ترین فعالیت‌های انسان معاصر به حساب می‌آید که همراه با به وجود آوردن تغییراتی شگرف در سیمای زمین، تحولاتی بنیادی در شرایط اقتصادی، فرهنگی و آداب و رسوم به وجود آورده است. بررسی وضعیت نواحی و سرزمین‌هایی که همه‌ساله و در فصل‌های مختلف مورد بازدید گردشگران قرار می‌گیرند، نشان می‌دهد تغییرات ناشی از گردشگری در آن‌ها بسیار چشمگیرتر و مهم‌تر از تغییراتی است که ناشی از گسترش سایر فعالیت‌های اقتصادی است. به‌طور نمونه تجهیزات موردنیاز گردشگران مانند رستوران‌ها، مهمان‌سرا و مکان‌های تفریحی که در کرانه‌های دریاها، مناطق جنگلی، نواحی کوهستانی و در جوار چشمه‌های آب گرم معدنی تأسیس شده‌اند، گویای نقش و تأثیر گردشگری در دگرگون ساختن چهره زمین است (محلای، ۱۳۸۰: ۱۵۰). در حال حاضر گردشگری به‌عنوان یک صنعت درآمدزا و رونق‌دهنده چرخ‌های اقتصادی، نقش مهمی در ارتباط بین ملل و اقوام در جهان دارد (Sharpley, 2002: 10). از همه مهم‌تر این‌که گردشگران برای کشورها و مناطقی که به آن سفر می‌کنند، نقش سفیرانی دارند که نقش امنیت موجود در کشور مقصد را همان‌طور که هست، توصیف می‌کنند. شاید از این‌رو باشد که گردشگران پس از سفر، تصویر کشور یا منطقه‌ای را که به آنجا سفر کرده‌اند با آنچه در روز اول در ذهن داشتند مغایر می‌دانند (میرزائی، ۱۳۹۱: ۱۳).

پس یکی از مواردی که می‌بایست در گردشگری موردتوجه خاص قرار گیرد بحث امنیت می‌باشد، آسایش، راحتی و امنیت از مسائل بسیار مهمی است که گردشگران را به نقاط مختلف دنیا جلب می‌کند. با توجه به شرایط خاص مناطق مرزی ایران، یکی از روش‌های کارآمد و کم‌هزینه در راستای ارتقای گردشگری داخلی و خارجی، توجه به توسعه اقتصادی و نهایتاً اجتماعی - فرهنگی و سیاسی، از طریق توسعه و برقراری امنیت خواهد بود. توسعه گردشگری افزایش اشتغال و تقلیل مشکل بیکاری را به همراه داشته و از سوی دیگر مبادله گردشگری ضمن برقراری تماس‌های بیشتر در فرهنگ‌های گوناگون درک و تفاهم بیشتری میان اقوام مختلف ایجاد می‌نماید و به‌رغم صاحب‌نظران گردشگری می‌تواند، در کاهش تشنجات سیاسی مؤثر بوده و راهی برای احترام متقابل، صلح و دوستی و همبستگی ملی فراهم آورد (Haessly, 2001: 17; Sarkar & George, 2010: 27). امنیت از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین اصول در تدوین راهبرد گردشگری به شمار می‌رود، چراکه دوام این صنعت در مقاصد گردشگری در گرو وجود امنیت است و اختلال در ساز و کار آن موجب ناامنی مقصد می‌شود. امنیت و گردشگری، پارامترهای یک معادله هستند که نسبت مستقیم باهم دارند، به عبارت دیگر امنیت و گردشگری دو عنصر وابسته

به یکدیگر هستند که در فرآیند یک تعامل دوجانبه تأثیر متقابل افزایشی یا کاهشی نسبت به هم دارند. اصولاً تا امنیت برقرار نباشد سفری شکل نخواهد گرفت و سخن گفتن از گردشگری بیهوده خواهد بود (لفی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱). امروزه امنیت به عنوان مهم ترین و زیربنایی ترین اصل در تدوین استراتژی توسعه گردشگری در جهان به شمار می آید. در سال های اخیر مطالعات زیادی در ارتباط با امنیت و اثر آن بر صنعت گردشگری صورت گرفته است. پژوهشگرانی مانند، Jaafari, Kaspar, Krippendorff Cohen (1998)، امنیت را به عنوان عامل اصلی عرضه در گردشگری می دانند (Alhemoud & Armstrong, 1996: 78). صنعت ظریف و پیچیده گردشگری ارتباط همه جانبه ای در سطوح ملی و منطقه ای داشته و هرگونه بروز ناامنی و به کارگیری خشونت در سطوح مختلف زبان های جبران ناپذیری به این صنعت وارد می سازد. هرگاه در سطح جامعه ای بستر مناسبی فراهم باشد، افراد سفر می کنند و در پی آن است که فعالیت های مربوط به گردشگری رونق می یابند (میرزایی، ۱۳۹۱). به عبارت دیگر، میان گردشگری، ثبات، توسعه و امنیت رابطه ای تعریف شده وجود دارد، چراکه توسعه زیرساخت های جهانگردی تا حدود زیادی به سایر فعالیت های جاری و عمرانی یک منطقه، عوامل حمایت کننده، قوانین و مقررات امنیت، اطلاع رسانی، هماهنگی سازمان های مرتبط و گسترش حمل و نقل در سطوح گردشگری وابسته است و هرگونه بروز ناامنی و به کارگیری خشونت در سطوح مختلف، زبان های جبران ناپذیری به این صنعت وارد می سازد.

یکی از معضلاتی که همواره در زمینه امنیت جوامع وجود دارد عدم تناسب بین میزان وجود امنیت با احساس امنیت است. احساس امنیت در یک جامعه، به احساس روانی افراد جامعه از میزان وجود و یا عدم وجود جرم در آن جامعه بازمی گردد (بیات و همکاران، ۱۳۸۷). با این وصف هر قدر میزان جرم در جامعه، بیشتر باشد، احساس امنیت پایین تر است. در این بین، گردشگری و امنیت رابطه تنگاتنگ و مستقیم با یکدیگر دارند (ذوالقدر و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۷). گردشگری و افزایش آن باعث افزایش احساس امنیت در کشور می شود. به عقیده کارشناسان، وجود امنیت در یک جامعه به همان اندازه مهم است که احساس امنیت در آن جامعه و چه بسا احساس امنیت در جامعه مهم تر از وجود امنیت است؛ چراکه واکنش های فرد در جامعه بستگی به میزان دریافت و ادراک او از امنیت دارد. رونق گردشگری در یک منطقه و تردد گردشگران در یک مقصد، موجب به وجود آمدن امنیت می شود و توسعه آن، عامل مؤثری در مقابله با فقر است و موجب افزایش درآمد قشرهای مختلف، کاهش بیکاری و رونق اقتصادی و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش رفاه اجتماعی می شود (Vehbi, 2012).

با رویداشت به پژوهش های انجام شده در زمینه متغیر پژوهش حاضر، به نظر می رسد که برای رسیدن به توسعه پایدار گردشگری وجود امنیت بسیار ضروری است (Martin & et all, 2016: 414). نتایج

پژوهش (Sonmez, 1998: 416) حاکی از آن است که در نظر اول بین آشفتگی سیاسی، تروریسم و جنگ با گردشگری رابطه‌ای وجود ندارد، اما با بررسی‌های دقیق مشخص می‌شود که رابطه قوی میان آشفتگی سیاسی، تروریسم و جنگ با گردشگری وجود دارد. YuShan Wang, 2009: 75 در پژوهش خود به این نتایج دست یافت که هرگونه تأثیر بر ایمنی اعم از داخلی و بین‌المللی بر تقاضای گردشگری تأثیر منفی می‌گذارد و اطمینان از ایمنی و سلامت گردشگران کلیدی برای حفظ تقاضا برای گردشگری بین‌المللی به درون است.

Hall (۲۰۰۸) در مقاله‌ای به بررسی وضعیت گردشگری در کشورهای جهان سوم و برخی از مهم‌ترین مشکلات گردشگری این کشورها از جمله نبود امنیت روانی و جانی پرداخته و بر لزوم توجه دولت‌های جهان سوم در جهت از بین بردن این معضلات از طریق ایجاد پلیس گردشگری تأکید نموده است. Rahmania & mahmoody zarandib (۲۰۱۵: ۲۳۴) در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که امروزه وجود اقامتگاه و برقراری امنیت در این اقامتگاه‌ها از مهم‌ترین فاکتورها در ایجاد برقراری امنیت برای گردشگران می‌باشد. وجود امنیت و ایمنی از فاکتورهای ضروری برای گردشگری و رضایت از مقصد گردشگری می‌باشد. نتایج پژوهش Germond & Germond-Duret, 2016: 124 & Villa et all, 2017: 311) به ایمنی زیست‌محیطی با تأکید بر سیاست‌های جغرافیایی، دستورالعمل‌های برنامه‌ریزی، قوانین مربوط به آن، مسئولیت‌پذیری مسئولان و اقدامات پیشگیرانه امنیتی در برابر محیط‌زیست اشاره دارند. همچنین (Hassan, & et all, 2017: 127) به چالش‌های زیست‌محیطی و عدم وجود امنیت زیست‌محیطی با گسترش بی‌رویه و بی‌برنامه گردشگری اشاره کردند. نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش (Simpson, & et all, 2016: 373) نشان داد که رسانه‌ها در شکل دادن ادراکات گردشگران در مورد برقراری امنیت اثربخش توسط نیروهای امنیتی نقش اساسی ایفا می‌کنند. نتایج پژوهش‌های (Baker & et all, 2015: 12 & Gohar & Cashman, 2016: 51) در مورد امنیت غذایی حاکی از آن است که استفاده از اصل پیش‌شرط احتیاط، اقدامات حفاظتی از طریق مشارکت اجتماعی و تعامل ذینفعان برای برقراری امنیت غذایی گردشگران از مهم‌ترین فاکتورهای امنیت غذایی در حوزه گردشگری می‌باشد. نتایج پژوهش (Cro & Martins, 2017: 159) حاکی از آن بود که میهمانان و گردشگران تمایل به پرداخت قیمت بالاتر یا هزینه اضافه‌تر در کشورهای اروپایی را دارند اگر که هتل با سطح امنیت، نظافت و موقعیت بالاتر به آن‌ها ارائه شود. (Rao & et all, 2017) در پژوهشی خود به نقش امنیت پایدار در سرزمین‌های روستایی برای توسعه گردشگری روستایی اشاره کردند. صامتی و همکاران (۱: ۱۳۹۴) معتقدند امنیت اولین و اساسی‌ترین نیاز یک گردشگر محسوب می‌شود. کاهش در میزان ورود گردشگر در نتیجه آشوب‌ها و منازعات سیاسی و عدم رعایت قوانین در نقاط مختلف جهان است.

به عبارتی ثبات سیاسی و حاکمیت قانون برافزایش میزان ورود گردشگر به کشورهای اسلامی است. رضا نژاد و همکاران (۱۳۹۴: ۶۹) سه دسته عوامل اجتماعی، زمینه‌ای و کالبدی در تعامل با یکدیگر به صورت اندام‌وار چگونگی احساس امنیت در فضاهای عمومی را تبیین می‌کنند. لذا، پیشنهاد می‌شود برای دستیابی به الگوی مناسب احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری، باید به شاخص‌های فضایی کالبدی، اجتماعی و زمینه‌ای به‌طور توأمان توجه شود. فنبری و همکاران (۱۳۹۵: ۱) به بررسی نقش مهم امنیت اجتماعی در توسعه گردشگری پرداختند. یافته‌های به‌دست آمده حاکی از آن است که ضعف مدیریتی، گسترش اماکن بی مجوز جهت اسکان گردشگران، ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی مردم، ناامنی اجتماعی با جذب گردشگری رابطه معناداری وجود دارد و بر اساس فرضیه اصلی بین امنیت و جذب گردشگری شهر چالوس رابطه معناداری وجود دارد.

بر اساس مطالب مطرح شده و با توجه به اینکه ایجاد امنیت، پدیده پیچیده‌ای است و توسعه صنعت گردشگری، سیستمی پویا؛ لذا باید برای اندیشه و عمل، طرح‌ریزی و اقدام در خصوص ایجاد امنیت در راستای توسعه گردشگری، الگوی مناسبی طرح‌ریزی کرد. بدیهی است نظر به پویایی واقعیت، هر الگوی ساخته شود ناقص و موقتی خواهد بود؛ اما ناگزیر باید کوشید الگویی ساخته شود که نقص کمتری داشته باشد، پدیده و ابعاد مختلف آن را بیشتر و بهتر پوشش دهد و منطقی نزدیک به منطبق وجودی پدیده موردنظر داشته باشد. لذا در این مطالعه تلاش شد تا با استفاده از نظر متخصصان، مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین پیرامون امنیت در توسعه گردشگری و همچنین با توجه به برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه و سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و با اتخاذ رویکردی نظام‌مند و از منظری تعاملی، ضمن برشمردن ابعاد کلی امنیت در توسعه گردشگری و عوامل و شاخص‌های آن، پیامدهای ناشی از آن نیز در قالب چارچوبی مفهومی ارائه شود تا ضمن کمک به مسئولان و محققان در درک سریع مفهوم امنیت در توسعه گردشگری و ابعاد و پیامدهای آن، به آن‌ها در ارزیابی سریع وجود امنیت در نظام موردنظر و طراحی و اقدام‌های مدیریتی متناسب با شرایط و اقتضائات درونی و محیطی نظام، برای توسعه گردشگری پایدار در قلمرو موردنظر یاری رساند. از این رو پرسشی که طرح و پی‌گیری شد اینست که: الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پایدار دارای چه مؤلفه‌های کلیدی است؟

روش‌شناسی

مطالعه حاضر کیفی از نوع مطالعه موردی بوده است که با استفاده از تحلیل مضمون^۱ (شناسایی یک پدیده) و شبکه مضمون‌ها^۲ (تشریح یک پدیده) در سه سطح مضمون‌های پایه^۳ (کدها و نکات کلیدی

1. Thematic Analysis
2. Thematic Networks
3. Basic themes

موجود در متن)، مضمون‌های سازمان دهنده^۱ (مقولات به‌دست‌آمده از ترکیب و تلخیص مضمون‌های پایه) و مضمون‌های فراگیر^۲ (مضمون‌های عالی درگیرنده اصول حاکم بر متن به‌عنوان یک کل) به طراحی الگوی کیفی آمیخته در توسعه گردشگری پایدار پرداخته شده است. مشارکت کنندگان در این پژوهش، صاحب‌نظران و متخصصان در حوزه امنیت و گردشگری بودند که با روش نمونه‌گیری هدفمند صاحب‌نظران کلیدی^۳ و تکنیک اشباع نظری^۴، تعداد ۱۰ نفر، به‌عنوان مشارکت‌کننده در این پژوهش انتخاب شدند.

در پژوهش حاضر، از دو ابزار مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته با گروه‌های کانونی^۵ و بررسی اسناد^۶ برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. در قسمت مصاحبه با گروه‌های کانونی، با ۱۰ نفر از صاحب‌نظران و متخصصان حوزه امنیت و گردشگری مصاحبه صورت گرفت. در بخش سند کاوی نیز از منابع مختلفی همچون، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مجلات فارسی و انگلیسی برای استخراج مضمون‌های پایه، سازمان دهنده و فراگیر الگوی کیفی آمیخته در توسعه گردشگری پایدار استفاده شد.

محقق پس از انجام هماهنگی‌های لازم، با حضور در دفتر کار برخی از صاحب‌نظران و همچنین از طریق تلفن نیز با صاحب‌نظران و متخصصان امنیت و گردشگری ارتباط برقرار نمود و با طرح سؤال‌های باز و بسته نظرات آن‌ها را یکی پس از دیگری دریافت کرد تا جایی که پس از انجام ۱۰ مورد مصاحبه، دیگر اطلاعات جدیدی اضافه نشد و کفایت گردآوری اطلاعات محرز گردید. به‌علاوه کتب، مقالات، پایان‌نامه‌ها و منابع فارسی و انگلیسی متعددی را در ارتباط با موضوع، مطالعه و مفاهیم، عبارات و واژه‌های کلیدی مرتبط با الگوی کیفی آمیخته در توسعه گردشگری پایدار را استخراج نمود.

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

محقق پس از گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه با متخصصین و مطالعه منابع مختلفی همچون، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مجلات فارسی و انگلیسی با استفاده از تحلیل مضمون و شبکه مضامین به شناخت الگوی کیفی آمیخته در توسعه گردشگری پایدار دست یافت. مراحل آن به شرح زیر می‌باشد. مرحله اول) مضمون‌های پایه: در این مرحله خط به خط یادداشت‌ها توسط محقق مورد مطالعه قرار گرفت و کدها و نکات کلیدی موجود در متن و مفاهیم به‌عنوان مضمون‌های پایه مرتبط با الگوی کیفی آمیخته در توسعه گردشگری پایدار انتخاب شد. مرحله دوم) مضمون‌های سازمان دهنده: در این مرحله، مقولات به‌دست‌آمده از ترکیب و تلخیص مضمون‌های پایه طبقه‌بندی گردید. مرحله سوم) مضمون‌های فراگیر: در این مرحله، مضمون‌های فراگیر از ترکیب و تلخیص مضمون‌های سازمان دهنده طبقه‌بندی گردیدند.

1. Organizing themes
2. Global themes
3. Critical case
4. Theoretical Saturation
5. Focus groups interview
6. Documents

یافته‌های به‌دست‌آمده از مرحله اول، دوم و سوم به‌صورت ترکیبی در جدول (۱) گزارش شده است. جدول ۱) مضمون‌های پایه، سازمان دهنده و فراگیر الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پایدار

مضمون فراگیر	مضمون‌های سازمان‌دهنده	مضمون‌های پایه
امنیت اقتصادی	امنیت سرمایه‌گذاری	اعطای امتیاز به بخش خصوصی جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت گردشگری
		افزایش سطوح عرضه و تقاضا در صنعت گردشگری
		شفافیت در پرداخت مالیات برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی
		تضمین امنیت مالی و تنظیم بیمه سرمایه برای سرمایه‌گذاران گردشگری
		آمادگی مؤسسات مالی برای ارتباط با بانک‌های خارجی و جذب سرمایه‌گذاری در گردشگری
	امنیت رفاهی	بهبود عملکرد بانک‌های گردشگری و همکاری آنان با فعالین گردشگری
		بهبود کیفیت زندگی جامعه میزبان به‌واسطه ورود ارز توسط گردشگران خارجی
		افزایش اشتغال در بخش گردشگری
		تضمین امنیت مالی روستاییان به‌واسطه توسعه گردشگری روستایی
		افزایش کارآفرینی در گردشگری
امنیت سیاسی	امنیت داخلی	تنظیم کارتهای اعتباری بین‌المللی برای تضمین امنیت مالی گردشگران خارجی
		تأمین صلح و آرامش برای مردم و گردشگران توسط دولت
		بهبود قانون‌گذاری و قانون‌مداری در صنعت گردشگری
		نظارت و کنترل بر ورود جاسوس‌ها به کشور به‌عنوان گردشگر
		همکاری نیروی انتظامی جهت تأمین امنیت گردشگران در برابر آشفتگی‌های سیاسی
		تسهیل امور مرزی به‌واسطه وجود امنیت در کشور
		ایجاد پلیس گردشگری دارای آموزش متناسب با صنعت گردشگری
		تأمین امنیت مناطق مرزی برای حضور بیشتر گردشگران
		حفاظت از گردشگران در برابر جیب‌بری و سرقت
	امنیت خارجی	حفاظت در برابر کلاهبرداری و فریب، گران‌فروشی و کم‌فروشی به گردشگران
		رعایت عدالت اجتماعی بین گردشگران داخلی و خارجی
		افزایش رایزنی و مراودات خارجی جهت توسعه صنعت گردشگری
		افزایش همکاری سفارت‌خانه‌های ایران برای معرفی ایران به‌عنوان یک مقصد امن گردشگری
		تلاش برای کاهش ایران‌هراسی
		مصونیت کشور در برابر تهدیدات خارجی
		تلاش برای کاهش تبلیغات منفی و تصویرسازی‌های نادرست از ایران، در رسانه‌های خارجی
		تأمین امنیت گردشگران در برابر جنگ و حملات تروریستی

مضمون فراگیر	مضمون‌های سازمان‌دهنده	مضمون‌های پایه
امنیت فرهنگی	امنیت نژادی	تضمین رعایت اصول و الگوهای اخلاقی جامعه میزبان توسط گردشگران
		حفظ فرهنگ و یادمان‌های ارزشمند گذشتگان
		جلوگیری از تجاری شدن افراطی زندگی مردم و آداب و رسوم سنتی
		احیای آداب و رسوم روبه‌زوال
		حفظ الگوهای سنتی لهجه‌ها و گویش‌ها
		تضمین احترام به فرهنگ مذهبی در کشور
		جلوگیری از اثرات نمایشی و تقلید مردم از الگوهای رفتاری و پوشاکی گردشگران
	امنیت رفتاری	تضمین برخورد مؤدبانه جامعه محلی با گردشگران
		تقویت فرهنگ میزبانی در جوامع بومی
		افزایش تعهد بین نسل‌ها جهت همکاری برای تأمین امنیت
		مشارکت بازدیدکنندگان و جامعه محلی در تأمین امنیت عمومی
		افزایش تمایل به بازگشت مجدد گردشگران به واسطه وجود امنیت
		افزایش مدت‌زمان میانگین اقامت بازدیدکنندگان
	امنیت ذهنی	آزادی بیان و استقبال از نظرات و انتقادات گردشگران
		تلاش برای افزایش رضایتمندی گردشگران به واسطه تأمین امنیت
		بهبود تصویر ذهنی گردشگران از مقصد
		بهبود ذهنیت مردم محلی برای پذیرش فرهنگ‌های متنوع گردشگران خارجی
		جلوگیری از ایجاد ذهنیت منفی در گردشگران ناشی از نحوه برخورد نیروی انتظامی
		تلاش برای تصویرسازی مثبت از هویت قومی و ملی توسط رسانه‌های جمعی

مضمون فراگیر	مضمون‌های سازمان‌دهنده	مضمون‌های پایه	
امنیت اجتماعی	امنیت جنسیتی	کاهش خشونت علیه زنان به‌واسطه حضور در صنعت گردشگری	
		تأمین امنیت اجتماعی، ذهنی و روانی برای گردشگران زن	
		کاهش فساد و فحشا	
		جلوگیری از امکان تعرض جنسی به گردشگران	
		ایجاد فرصت‌های برابر شغلی برای زنان و مردان در صنعت گردشگری	
	امنیت جانی	امنیت جانی	تضمین سلامت جسمی و روحی گردشگران در برابر خطرات و آسیب‌ها
			کاهش خشونت توسط ساکنین برای مخالفت با گردشگران
			تأمین امنیت جانی گردشگران در برابر گروگان‌گیری و سرقت
			امنیت در برابر حشرات و جانوران خطرناک در طبیعت
			امکان حرکت آزادانه در شهر در تمام ساعات شبانه‌روز
آموزش راهنمایان تور متخصص و متعهد آشنا با مسائل امنیتی			
تأمین امنیت غذایی گردشگران			
ارتقای سطح بهداشت محیطی و مراقبت در برابر بیماری‌های واگیر برای گردشگران و ساکنین			
افزایش آمادگی هنگام بروز بلایای طبیعی			
وجود خدمات ویژه برای بیماران در سفر			
امنیت فضایی	امنیت فضایی	توسعه امنیت در بخش ترابری و حمل‌ونقل برای کاهش تلفات	
		بهبود فضای مبلمان شهری، تداوم بصری و نورپردازی استاندارد	
		کنترل تهدیدات ناشی از عدم رعایت ایمنی و استاندارد در تأسیسات اقامتی	
		مقابله با امکان بدون مجوز جهت اسکان گردشگران	
		اطلاع‌رسانی به گردشگران در مورد مسدود شدن جاده‌های بین‌شهری	
		بازسازی و بهسازی بناهای فرسوده با رعایت حفظ ارزش‌های تاریخی و فرهنگی	
		تأمین امنیت اقامتگاه‌های بوم‌گردی	
		تأمین امنیت در جاده‌های بین‌شهری و مناطق دوردست	
		اصلاح زیرساخت‌های ناقص فعلی	

مضمون های فراگیر	مضمون های سازمان دهنده	مضمون های پایه
امنیت زیست محیطی	پایداری اکولوژیکی	حفظ تنوع گونه های گیاهی و جانوری نادر و جانداران دریایی
		اقدامات پیشگیرانه امنیتی در برابر تأسیسات شیمیایی زیست محیطی
		جلو گیری از تغییر اقلیم و آب و هوا
		صرفه جویی در هزینه های حفاظت از محیط زیست و جلوگیری از اتلاف انرژی
		کمک به حفظ الگوهای طبیعی زیستگاه حیات وحش
		توجه به مسئله گرم شدن زمین، سوراخ شدن لایه ازن، فرسایش تدریجی خاک و ...
		کاهش درگیری بین گروه های مردم بر سر استفاده از منابع تجدید ناپذیر
پایداری منظر	پایداری منظر	تساوی در بهره برداری از منابع طبیعی
		جلو گیری از انباشت زباله توسط گردشگران و ساکنین
		استفاده از مصالح و طرح واره های طبیعی و بوم آورد جهت انطباق با محیط پیرامون
		کاهش اثرات مخرب انسان بر اکوسیستم
		کمک به حفظ تمامیت ارضی و جلوگیری از تغییر کاربری زمین

منبع (نگارندگان)

نتیجه و پیشنهاد

در این پژوهش تلاش شد بر اساس نتایج و یافته های حاصل از روش تحلیل مضمون که بر روی داده های برآمده از مصاحبه با متخصصان، مبانی نظری و پژوهش های عملی به طراحی الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پرداخته شود. الگوی مذکور متشکل از پنج بعد (امنیت اقتصادی، امنیت فرهنگی، امنیت اجتماعی، امنیت سیاسی، امنیت زیست محیطی) می باشد که می تواند به عنوان ابعاد کلی یا عوامل اصلی و کلیدی چارچوب مفهومی الگو در نظر گرفته شود؛ زیرا این ابعاد بیشترین توجه و تأکید را در بین عناصر، عوامل و ویژگی های مطرح شده از سوی متخصصان مشارکت کننده در پژوهش و پیشینه پژوهش در حوزه امنیت برای شکل دادن الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری به خود اختصاص داده اند. هر یک از این ابعاد که به عنوان مضمون های فراگیر دسته بندی شده اند شامل سطوح مختلفی هستند که در ادامه به ذکر هر یک و تأثیر آن ها بر امنیت در توسعه گردشگری در ایران پرداخته خواهد شد.

امنیت اقتصادی: در اکثر کشورها هدف اصلی توسعه گردشگری کمک به رشد و توسعه اقتصادی جوامع است در موارد متعددی نیز توسعه گردشگری اغلب ارزآوری، ایجاد اشتغال و در سطح ناحیه ای به توزیع ثروت تأکید می کند. همان طور که در سال ۲۰۰۲ نیز توسط سازمان جهانی گردشگری اعلام

گردید، گردشگری ابزاری برای فقرزدایی و توزیع ثروت در جهان محسوب می‌شود و از آنجایی که کشور ایران به‌عنوان یکی از مناطق مستعد گردشگری محسوب شده و با توجه به پتانسیل‌های مناسبی که برای توسعه توریسم دارد، این صنعت برای اقتصاد کشور حائز اهمیت بسیار می‌باشد. از این رو اهداف و سیاست‌های توسعه گردشگری در کشور باید بیشتر در قالب فقرزدایی، ایجاد اشتغال و بهبود کیفیت زندگی گنجانده شود. امنیت اقتصادی و مالی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین انواع امنیت به حساب می‌آید که از مهم‌ترین جنبه آن که باید برای گردشگران ورودی مدنظر قرار گیرد، از جمله امکان استفاده از کارت‌های اعتباری و جلوگیری از سوءاستفاده‌های مالی در فروش کالاهای توریستی، کم بودن دزدی و کلاهبرداری، مناسب بودن هزینه‌ها و قیمت کالاهای و خدمات می‌باشد، همچنین در سطح کلان‌تر، حمایت مالی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از آژانس‌های مسافرتی و دفاتر خدمات گردشگری و ارائه خدمات مربوطه است، چون وجود این خدمات می‌تواند باعث توسعه اقتصادی گردشگری و به تبع آن توسعه پایدار کشور گردد. با توجه به مطالب ذکر شده به منظور داشتن توسعه گردشگری پایدار در حوزه اقتصادی امنیت در موارد زیر باید مورد توجه قرار گیرد. امنیت سرمایه‌گذاری (اعطای امتیاز به بخش خصوصی جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت گردشگری، افزایش سطوح عرضه و تقاضا در صنعت گردشگری، شفافیت در پرداخت مالیات برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، تضمین امنیت مالی و تنظیم بیمه سرمایه برای سرمایه‌گذاران گردشگری، آمادگی مؤسسات مالی برای ارتباط با بانک‌های خارجی و جذب سرمایه‌گذاری در گردشگری، بهبود عملکرد بانک‌های گردشگری و همکاری آنان با فعالین گردشگری) و امنیت رفاهی (بهبود کیفیت زندگی جامعه میزبان به‌واسطه ورود ارز توسط گردشگران خارجی، افزایش اشتغال در بخش گردشگری، تضمین امنیت مالی روستاییان به‌واسطه توسعه گردشگری روستایی، افزایش کارآفرینی در گردشگری، تنظیم کارت‌های اعتباری بین‌المللی برای تضمین امنیت مالی گردشگران خارجی).

امنیت فرهنگی: از ارکان و پایه‌های زیربنایی و اساسی امنیت، نگهداری فرهنگ درست و ارزشمند گذشتگان و نیاکان است که این فرهنگ بر اثر مبادی اخلاقی، اجتماعی و دینی به‌دست آمده است. از میان تمام فرهنگ‌ها، فرهنگ دین نقش بنیادی دارد. فرهنگ دین می‌تواند میان‌گوش‌های گوناگون، گروه‌های متفاوت و ملت‌های مختلف وحدت و یگانگی ایجاد کند (رضایی و همکاران، ۱۳۹۵: ۹۷). این مقوله یکی از مهم‌ترین انواع امنیت در رابطه با گردشگری است که با دیگر انواع امنیت‌ها ارتباط متقابل داشته و می‌تواند عامل بسیار مثبت و تشویق‌کننده‌ای در رواج سفر باشد. فقدان آن نیز به افزایش تهدید، ترس و اضطراب می‌انجامد (حاجی اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۵). بین امنیت و فرهنگ رابطه‌ای دوجانبه برقرار است که اثر متقابل بر یکدیگر دارند. وجود یک فرهنگ زنده و پویا در جامعه، نیازمند امنیت همه‌جانبه و پویا است. از یکسو اگر امنیت نباشد جامعه آشفته می‌شود و

از سوی دیگر، در صورت نبود الگو، هنجار و سبک زندگی متناسب با فرهنگ جامعه، آرامش از بین می‌رود. همچنین در راستای توسعه گردشگری پایدار در حوزه فرهنگی باید به مواردی همچون واکنش مناسب اهالی محلی نسبت به گردشگران، فقدان آشوب و درگیری‌های خیابانی، برقراری ارتباط آسان با شهروندان، امکان حرکت آزادانه در شهر توریستی مورد نظر در تمام ساعات شبانه‌روز برای گردشگران، نگرش مناسب اهالی محلی، عدم ازدحام در فضاهای گردشگری و حضور مناسب نیروی انتظامی اشاره کرد. در راستای توسعه گردشگری پایدار در حوزه امنیت فرهنگی باید توصیه‌هایی همچون امنیت نژادی (تضمین رعایت اصول و الگوهای اخلاقی جامعه میزبان توسط گردشگران، حفظ فرهنگ و یادمان‌های ارزشمند گذشتگان، جلوگیری از تجاری شدن افراطی زندگی مردم و آداب و رسوم سنتی، حفظ الگوهای سنتی لمحه‌ها و گویش‌ها، تضمین احترام به فرهنگ مذهبی در کشور، جلوگیری از اثرات نمایشی و تقلید مردم از الگوهای رفتاری و پوشاک گردشگران)؛ امنیت رفتاری (تضمین برخورد مؤدبانه جامعه محلی با گردشگران، تقویت فرهنگ میزبانی در جوامع بومی، افزایش تعهد بین نسل‌ها جهت همکاری برای تأمین امنیت، مشارکت بازدیدکنندگان و جامعه محلی در تأمین امنیت عمومی، افزایش تمایل به بازگشت مجدد گردشگران به واسطه وجود امنیت، افزایش مدت زمان میانگین اقامت بازدیدکنندگان) و امنیت ذهنی (آزادی بیان و استقبال از نظرات و انتقادات گردشگران، تلاش برای افزایش رضایتمندی گردشگران به واسطه تأمین امنیت، بهبود تصویر ذهنی گردشگران از مقصد، بهبود ذهنیت مردم محلی برای پذیرش فرهنگ‌های متنوع گردشگران خارجی، جلوگیری از ایجاد ذهنیت منفی در گردشگران ناشی از نحوه برخورد نیروی انتظامی، تلاش برای تصویرسازی مثبت از هویت قومی و ملی توسط رسانه‌های جمعی) مورد توجه قرار گیرد.

امنیت اجتماعی: لازمه رسیدن به امنیت اجتماعی در راستای همکاری همه‌جانبه تمام آحاد جامعه و نهادها به‌خصوص نهاد نیروی انتظامی که مسئول کنترل امنیت جامع را بر عهده دارد، است. همان‌گونه که تأمین امنیت اجتماعی در جامعه مهم است زیرا باعث به وجود آمدن و شکوفا شدن استعدادهایی می‌شود که در جامعه به دلیل نبودن امنیت امکان رشد و شکوفایی نداشته و از ترس اتفاق ناخوشایند به خود اجازه ظهور نمی‌دهند. همچنین برخورداری از امنیت اجتماعی باعث داشتن احساس آرامش و تعادل روحی و روانی و کاستن از استرس‌های ناشی از احتمال خطر را برای افراد می‌دهد. افراد با داشتن امنیت اجتماعی می‌توانند از تمام امکانات موجود به نحو احسن استفاده کنند و راه تعالی خود و پیشبرد جامع به سمت خودشکوفایی و درجات عالی را پشت سر بگذارند. در جامعه ایران با قدمت تاریخی بالا وقتی امنیت در تفرجگاه‌ها و مناطق گردشگری فراهم باشد درب‌های کشور به روی تمام توریست‌های داخلی و خارجی بازمی‌گردد که خود باعث توسعه پایدار کشور در تمام زمینه‌ها از جمله توسعه اجتماعی

می شود. با توجه به مطالب ذکر شده به منظور داشتن توسعه گردشگری آن هم از نوع پایدار آن در حوزه امنیت اجتماعی مواردی از جمله امنیت جنسیتی (کاهش خشونت علیه زنان به واسطه حضور در صنعت گردشگری، تأمین امنیت اجتماعی، ذهنی و روانی برای گردشگران زن، جلوگیری از امکان تعرض جنسی به گردشگران، ایجاد فرصت های برابر شغلی برای زنان و مردان در صنعت گردشگری)، امنیت جانی (تضمین سلامت جسمی و روحی گردشگران در برابر خطرات و آسیب ها، کاهش خشونت توسط ساکنین برای مخالفت با گردشگران، تأمین امنیت جانی گردشگران در برابر گروگان گیری و سرقت، امکان حرکت آزادانه در شهر در تمام ساعات شبانه روز، آموزش راهنمایان تور متخصص و متعهد آشنا با مسائل امنیتی، ارتقای سطح بهداشت محیطی و مراقبت در برابر بیماری های واگیر برای گردشگران و ساکنین، وجود خدمات ویژه برای بیماران در سفر) و امنیت فضایی (توسعه امنیت در بخش ترابری و حمل و نقل برای کاهش تلفات، بهبود فضای مبلمان شهری، تداوم بصری و نورپردازی استاندارد، کنترل تهدیدات ناشی از عدم رعایت ایمنی و استاندارد در تأسیسات اقامتی، مقابله با اماکن بدون مجوز جهت اسکان گردشگران، اطلاع رسانی به گردشگران در مورد مسدود شدن جاده های بین شهری، بازسازی و بهسازی بناهای فرسوده با رعایت حفظ ارزش های تاریخی و فرهنگی، تأمین امنیت اقامتگاه های بوم گردی، تأمین امنیت در جاده های بین شهری و مناطق دوردست) باید فراهم گردد.

امنیت سیاسی: توسعه صنعت گردشگری در هر کشور نشان از ثبات امنیت سیاسی در آن کشور است و نیز زمانی گردشگری در کشور رونق می باید که توجه دولت آن برای امنیت گردشگران بیشتر شده باشد. مقاصد گردشگری در تمام نقاط مختلف یک کشور پراکنده است، در صورتی که امنیت در این مناطق تأمین شود، ضریب امنیت ملی و سیاسی آن کشور نیز افزایش می یابد و علاوه بر این، ورود گردشگران خارجی به یک کشور نه تنها موجب تهدید امنیت سیاسی نمی شود بلکه به تحکیم آن نیز کمک می کند، لذا با توجه به اینکه رابطه دوسویه بین توسعه صنعت گردشگری و امنیت سیاسی وجود دارد می توان گفت که امنیت سیاسی نقش بسزایی در توسعه صنعت گردشگری در کشور را دارد که باید به آن توجه ویژه ای مبذول نمود. در راستای توسعه گردشگری پایدار در حوزه امنیت سیاسی باید توصیه هایی همچون فقدان جرم و جنایت در مناطق گردشگری، کم بودن تصادفات جاده ای، فقدان حضور افراد شرور و تروریسم در منطقه، تأمین صلح و آرامش برای مردم و گردشگران توسط دولت، بهبود قانون گذاری و قانون مداری در صنعت گردشگری، نظارت و کنترل بر ورود جاسوس ها به کشور به عنوان گردشگر، همکاری نیروی انتظامی جهت تأمین امنیت گردشگران در برابر آشفته گی های سیاسی، تسهیل امور مرزی به واسطه وجود امنیت در کشور، ایجاد پلیس گردشگری دارای آموزش متناسب با صنعت گردشگری، تأمین امنیت مناطق مرزی برای حضور بیشتر گردشگران، حفاظت از گردشگران در

برابر جیب‌بری و سرقت، حفاظت در برابر کلاهبرداری و فریب، گران‌فروشی و کم‌فروشی به گردشگران، رعایت عدالت اجتماعی بین گردشگران داخلی و خارجی، افزایش رایزنی و مراودات خارجی جهت توسعه صنعت گردشگری، افزایش همکاری سفارت‌خانه‌های ایران برای معرفی ایران به‌عنوان یک مقصد امن گردشگری، تلاش برای کاهش تبلیغات منفی و تصویرسازی‌های نادرست از ایران، در رسانه‌های خارجی را مدنظر قرار داد.

امنیت زیست‌محیطی: حق توسعه باید به نحوی اعمال شود که به‌طور مساوی نیازهای نسل کنونی و نسل‌های آینده را در زمینه توسعه و حفظ محیط‌زیست برآورده سازد. از این‌رو گردشگری پایدار باید با سیاست مشخص و مدونی به اجرا درآید تا بتواند حرکت امیدبخشی را در توسعه همه‌جانبه فضاهای جغرافیایی تضمین کند. در راستای توسعه گردشگری پایدار در حوزه امنیت زیست‌محیطی باید به پایداری اکولوژیکی (شامل موارد همچون حفظ تنوع گونه‌های گیاهی و جانوری نادر و جانداران دریایی، اقدامات پیشگیرانه امنیتی در برابر تأسیسات شیمیایی زیست‌محیطی، جلوگیری از تغییر اقلیم و آب و هوا، صرفه‌جویی در هزینه‌های حفاظت از محیط‌زیست و جلوگیری از اتلاف انرژی، کمک به حفظ الگوهای طبیعی زیستگاه حیات وحش، توجه به مسئله گرم شدن زمین، سوراخ شدن لایه اوزن، فرسایش تدریجی خاک، کاهش درگیری بین گروه‌های مردم بر سر استفاده از منابع تجدید ناپذیر) و پایداری منظر (شامل مواردی همچون تساوی در بهره‌برداری از منابع طبیعی، جلوگیری از انباشت زباله توسط گردشگران و ساکنین، استفاده از مصالح و طرح‌واره‌های طبیعی و بوم آورد جهت انطباق با محیط پیرامون، کاهش اثرات مخرب انسان بر اکوسیستم، کمک به حفظ تمامیت ارضی و جلوگیری از تغییر کاربری زمین) توجه ویژه نمود چرا که توسعه زمانی به پایداری ختم خواهد شد که محیط زیست پیرامون از انواع تخریب‌ها در امان باشد.

با توجه به یافته‌های پژوهش برای ابعاد الگوی کیفی امنیت در توسعه گردشگری پیشنهادهای ارائه می‌گردد:

- ✓ با توجه به اینکه امنیت و گردشگری رابطه مستقیم با هم دارند، می‌تواند ارگان‌های مربوطه هماهنگی لازم را در مورد گردشگری و امنیت داشته باشند، زیرا نخستین و مهم‌ترین عامل در جذب گردشگران، تأمین امنیت منطقه سفر می‌باشد؛
- ✓ فراهم نمودن بسترهای مناسب امنیت در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، کالبدی و زیرساختی در راستای تحقق گردشگری پایدار در کشور؛
- ✓ ایجاد امنیت در فضاهای کالبدی جذاب، تکمیل و توسعه زیرساختی مناسب و فضای امن برای گردشگران و سرمایه‌گذاران در این حوزه؛
- ✓ فراهم کردن امنیت برای نهادها و سازمان‌های تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی توسعه گردشگری و

مسئولیت‌پذیر بودن و پاسخگویی به مسائل؛

- ✓ تقویت دیدگاه مثبت به توسعه گردشگری در مسئولین و سیاست‌گذاران با ایجاد فضای مناسب امنیتی؛
- ✓ داشتن برنامه‌ریزی مناسب و نظام‌مند امنیتی برای مقابله با مشکلات احتمالی ناشی از اختلافات فرهنگی؛

الگوی نهایی امنیت در توسعه گردشگری پایدار

با توجه به مباحث مطرح شده، نهایتاً الگوی امنیت در توسعه گردشگری شامل پنج بعد امنیت اقتصادی (مشمول بر مؤلفه‌های امنیت سرمایه‌گذار و امنیت رفاهی)؛ بعد امنیت فرهنگی (مشمول بر امنیت نژادی، امنیت رفتاری، امنیت ذهنی)؛ بعد امنیت اجتماعی (مشمول بر امنیت جانی، امنیت جنسیتی و امنیت فضایی)؛ بعد امنیت زیست محیطی (مشمول بر پایداری منظر و پایداری اکولوژیکی) و بعد امنیت سیاسی (مشمول بر امنیت داخلی و امنیت خارجی) می‌باشد. ای ابعاد با یکدیگر شکل گرفته و تغییر در هر کدام، تغییر در ابعاد دیگر را موجب خواهد شد. شکل شماره (۱) ابعاد پنج‌گانه مذکور و ارتباط آن‌ها را نشان می‌دهد.

شکل (۱) امنیت در توسعه گردشگری پایدار (نگارندگان)

منابع

- بیات، بهرام؛ شرافتی پور، جعفر و عبدی، نرگس (۱۳۸۷). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع‌محور، طراحی و چاپ اداره تبلیغات. معاونت اجتماعی نیروی انتظامی. اداره کل مطالعات اجتماعی.
- حاجی اسماعیلی، لیلا و کیان‌پور، مسعود (۱۳۹۳). امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره ۸، صص ۳-۲۷.
- ذوالقدر، علی و کرمی، ابوالفضل (۱۳۹۱). بررسی تأثیر عملکرد مسئولین بر احساس امنیت گردشگران استان زنجان. فصلنامه دانش انتظامی زنجان، ۱، صص ۳-۲۷.
- رضائزاد، مرضیه؛ موسی کاظمی، رفیعان؛ مجتبی و رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۹۴). الگوی فضایی اندام‌وار احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری نمونه موردی: شهر بندرعباس. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره ۴، صص ۱۱-۳۸.
- رضایی، مهدی و بالایی، حمید (۱۳۹۵). امنیت و حقوق شهروندی؛ تقدم یا تأخر. فصلنامه آفاق امنیت، شماره ۹، صص ۳۰-۵۵.
- صامتی، مجید، حسینی کندلجی، میرهادی و احسانی فرید، مینا (۱۳۹۴). بررسی ثبات سیاسی و حاکمیت قانون بر تعداد ورود گردشگران؛ مطالعه موردی: کشورهای منتخب اسلامی طی دوره ۲۰۱۲-۱۹۹۶. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره ۴، صص ۱۱-۳۵.
- قنبری، سوده و غلامی، سارا (۱۳۹۵). بررسی نقش مهم امنیت اجتماعی در توسعه گردشگری. چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه‌ریزی، معماری و شهرسازی.
- لطفی، حیدر و خامه‌چی، محسن (۱۳۹۱). نقش امنیت در توسعه گردشگری زابل. همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت، چالش‌ها و رهیافت‌ها.
- محلاتی، صلاح‌الدین (۱۳۸۰). درآمدی بر جهانگردی. تهران: نشر دانشگاه شهید بهشتی.
- محمدزاده، محمد (۱۳۸۹). سند ملی محیط‌زیست. تهران: سازمان حفاظت از محیط‌زیست.
- میرزائی، رحمت (۱۳۹۱). رابطه امنیت و توسعه گردشگری روستایی (مطالعه موردی: منطقه مرزی اورامانات استان کرمانشاه). همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت؛ چالش‌ها و رهیافت‌ها، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- Alhemoud, A. M., & Armstrong, E. G. (1996). *Image of Tourism Attractions in Kuwait*. Journal of Travel Research, 34 (4).
- Baker, S., Paddock, J., Smith, A. M., Unsworth, R. K., Cullen-Unsworth, L. C., & Hertler, H.

- (2015). *An ecosystems perspective for food security in the Caribbean: seagrass meadows in the Turks and Caicos Islands*. *Ecosystem Services*, 11.
- Butler, R.W. (2002). *Ecotourism-Hasid achieved Maturity or HAS The Bubble Burst Pacific Rim tourism 2000*. New Zealand.
 - Cró, S., & Martins, A. M. (2017). *The importance of security for hostel price premiums: European empirical evidence*. *Tourism Management*, 60.
 - Germond, B., & Germond-Duret, C. (2016). *Ocean governance and maritime security in a placeful environment: the case of the European Union*. *Marine Policy*, 66.
 - Gohar, A. A., & Cashman, A. (2016). *A methodology to assess the impact of climate variability and change on water resources, food security and economic welfare*. *Agricultural Systems*, 147.
 - Haessly, J. (2010). *Tourism and a Culture of Peace*. In O. Moufakkir, & I. Kelly (Eds.), *Tourism, Progress and Peace*.
 - Hall, M. (2008). *Travel and Tourism in the Third World*, New York, Routledge.
 - Hassan, M., Afridi, M. K., & Khan, M. I. (2017). *Environmental diplomacy in South Asia: Considering the environmental security, conflict and development nexus*. *Geoforum*, 82.
 - Martin, R., Linsädter, A., Frank, K., & Müller, B. (2016). *Livelihood security in face of drought—assessing the vulnerability of pastoral households*. *Environmental Modelling & Software*, 75.
 - Rahmania, M., & Zarandib, M. M. (2015). *Determine the environmental factors influencing Increase security in residential design*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 201.
 - Rao, F., Spoor, M., Ma, X., & Shi, X. (2017). *Perceived land tenure security in rural Xinjiang, China: The role of official land documents and trust*. *China Economic Review*.
 - Sarkar, S. K., & George, B. P. (2010). *Peace through Alternative Tourism: Case Studies from Bengal, India*. *The Journal of Tourism and Peace Research*, 1(1).
 - Sharpley, R. (2002). *Tourism: A Vehicle for Development?* In R. sharpley, & D. J. Teifer (Eds.), *Tourism and Development: Concepts and Issues*. Clevedon: Channel View Publications.
 - Simpson, J. J., Simpson, P. M., & Cruz-Milán, O. (2016). *Attitude towards immigrants and security: Effects on destination-loyal tourists*. *Tourism Management*, 57.
 - Sonmez, S.F. (1998). *Tourism, Terrorism, and Political Instability*. *Annals of Tourism Research*, 25(2).
 - Steiner, Ch. (2006). *Social distance, Security Threats and Tourism Volatility*. University of Mainz Germany.

- Villa, V., Reniers, G. L., Paltrinieri, N., & Cozzani, V. (2017). **Development of an economic model for the allocation of preventive security measures against environmental and ecological terrorism in chemical facilities.** Process Safety and Environmental Protection, 109.
- YuShan W. (2009). **The impact of crisis events and macroeconomic activity on Taiwan's international inbound tourism demand.** Tourism Management, (30).